

CZU: 930.253:[929:37-378.011.3-051](478)

[https://doi.org/10.59295/sum4\(194\)2025_01](https://doi.org/10.59295/sum4(194)2025_01)

**FONDUL DE ARHIVĂ PERSONAL
AL PROFESORULUI UNIVERSITAR,
DOCTOR HABILITAT DUMITRU G. BATÂR (1927–2014)**

Lidia PRISAC, Ion Valer XENOFONTOV, Iulian SALAGOR,

Universitatea de Stat din Moldova

Studiul reprezintă un material de informare a comunității științifice privind patrimoniul istorico-științific al Republicii Moldova și face parte din suita materialelor ce au în vizor prezentarea fondului arhivistic al Arhivei Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei parte componentă a Bibliotecii Științifice (Institut) „Andrei Lupan” a Universității de Stat din Moldova. Materialul prezintă Fondul personal al profesorului universitar, doctorului habilitat Dumitru G. Batâr (1927–2014). În urma sistematizării și descrierii s-a constatat faptul că fondul este format dintr-un inventar ce conține 215 u.p. (1906–2005). Documentele alcătuiesc un singur inventar divizat în șase secțiuni: Lucrări științifice; Materiale pentru lucrări științifice; Materiale biografice; Activități publice; Colecții; Documente și lucrări ale altor personalități.

Cuvinte-cheie: *D. G. Batâr, chimist, istoria științei, arhivistică, biografie științifică, Academia de Științe a Moldovei, RSS Moldovenească.*

**PERSONAL ARCHIVE FUND OF UNIVERSITY PROFESSOR,
DOCTOR HABILITATE DUMITRU G. BATÂR (1927–2014)**

The study represents an information material for the scientific community regarding the historical and scientific heritage of the Republic of Moldova and is part of the suite of materials aimed at presenting the archival fund of the Central Scientific Archive of the Academy of Sciences of Moldova, part of the Scientific Library (Institute) “Andrei Lupan” of the State University of Moldova. The article presents the Personal Fund of the University Professor, Doctor of Science Dumitru G. Batâr (1927–2014). Following the systematization and description, the fund consists of an inventory containing 215 s.u. (1906–2005). The documents make up a single inventory divided into six sections: Scientific works; Materials for scientific works; Biographical materials; Public activities; Collections; Documents and works of other persons.

Keywords: *D. G. Batâr, chemist, history of science, archival science, scientific biography, Moldova Academy of Sciences, Moldavian SSR.*

Motto: *„Atât în momente de mare bucurie, cât și de grea cumpănă păstrați-vă starea de spirit!”*

Dumitru G. Batâr, 1992.

Preliminarii

Discipol al academicianului A. V. Ablov, profesorul universitar și doctorul habilitat Dumitru G. Batâr s-a învrednicit de a fi parte, grație fondului personal, din suita fondurilor plasate în cadrul Arhivei Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei. Materialele expuse relevă activitatea **științifică** a celor doi cercetători, specialiști în domeniul chimiei anorganice. Printre lucrările științifice realizate în comun pot fi menționate: Номенклатура компушилор неорганичъ (1960), Номенклатура химией неорганиче (1962) și bibliografia dedicată predecesorului său – A. B. Аблов (1905–1978). Страницы жизни и творчества (1986). Un interes deosebit prezintă donația de documente, dări de seamă, rapoarte științifice, manuscrise, articole, teze și alte materiale privind activitatea acad. A. V. Ablov. Aici pot fi găsite și cele 4 205 file, ce reprezintă articole decupate din mass-media (1945–1992), plasate în ordine cronologică. Fondul poate fi considerat unul dintre cele mai bine structurate și poate fi valorificat de cei interesați de realizările științifice în domeniul chimiei anorganice sau de istoria și evoluția științei.

Repere biografice

Dumitru G. Batâr (1927–2014) s-a născut în s. Butești, r-nul Glodeni, în familia de țărani a lui Grigore și Domnica Batâr [1, f. 18; 2, p. 296, 302; 3, p. 11]. După absolvirea școlii primare în satul natal, a studiat la școala agricolă din Brânzeni-Stroiești, actualmente r-nul Edineț (1941–1944). Ulterior, a urmat cursurile pregătitoare la Institutul Pedagogic de Stat din Chișinău (1945–1947). În 1951 a absolvit Facultatea de Științe ale Naturii a aceluiași institut (1951), activând ca asistent la Catedra de chimie. Între 1952 și 1956, a urmat studiile postuniversitare, de doctorat, la Catedra de chimie Anorganică a Universității de Stat din Chișinău, continuând concomitent să lucreze ca asistent, apoi cadru didactic la Catedra de chimie a Institutului Pedagogic „Taras Șevcenko” din Tiraspol (1956–1958). Din anul 1959, devine cercetător științific principal, ulterior secretar științific, director adjunct, șef de laborator, iar din 1988 cercetător științific principal în cadrul Institutului de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei. În 1962 a intrat în rândurile PCUS [4, f. 12].

În anul 1958 i-a fost acordat titlul de doctor în științe chimice, iar în 1974 cel de doctor habilitat în științe chimice. În 1963 i-a fost acordat titlul de cercetător superior, iar în 1984 - cel de profesor.

Dumitru G. Batâr este autorul a cca 900 de lucrări științifice, inclusiv 18 monografii și 22 de brevete de invenție care și-au găsit aplicarea ca preparate biofarmaceutice, ingrediente furajere stimulative, stabilizatori, catalizatori, agenți de rigidizare. Rezultatele cercetărilor științifice au fost prezentate la peste o sută de congrese, conferințe și simpozioane (inter)naționale, contribuția remarcabilă a savantului Dumitru G. Batâr în dezvoltarea științelor fundamentale fiind înalt apreciată. Publicațiile savantului prezintă metodele de sintetizare a peste 600 de compuși, inclusiv rezultatele studierii proprietăților fizico-chimice și structurii compușilor sintetizați, dintre care aproximativ 20% putând fi utilizați drept catalizatori, stabilizatori, întăritori ai sistemelor polimerice, medicamente antianemice, aditivi pentru hrana animalelor. Profesorul D.G. Batâr a identificat noi modalități de a controla reactivitatea și sinteza țintită a compușilor de coordonare cu proprietăți utile și a dezvoltat un concept care permite fundamentarea creării unor sisteme multicomponente sinergice de tip compozițional. A realizat cercetări asupra aspectelor de mediu ale proceselor redox în prezența compușilor de coordonare a biometalului. A propus, de asemenea, produse biologice fezabile din punct de vedere economic și echilibrate din punct de vedere al mediului, a dezvoltat tehnologii fără deșeuri și le-a introdus în producția industrială [4, f. 13].

În scopul standardizării termenilor chimici, Dumitru G. Batâr a publicat o serie de lucrări lexicografice și enciclopedice: Номенклатура химией неорганиче (Кишинев, 1962) (coautor A. V. Ablov), inclusiv Русско-молдавский химический словарь (Кишинев, 1963), pregătit pentru setul de dicționare Русско-румынский химико-технологический словарь, Номенклатура химией аорганиче.

Savantul a acordat o atenție deosebită popularizării științei. În colaborare cu A. V. Ablov și A. A. Șamurin a publicat lucrarea М.В. Ломоносов ши студиул луй. Кувьнт деспре фолосул химией (Кишинев, 1962). Materialele de chimie educațională adunate de-a lungul multor ani i-au permis să pregătească și să publice: Одатэ ка нич одатэ... Ун грам де кимие инструктивэ ши дистрактивэ (Chișinău, 1967); Бразде пе огорул куноаштерий (Chișinău, 1972); Ипотезе веселе ши тристе (Chișinău, 1974), inclusiv monografia în domeniul istoriei științei A. B. Аблов. Страницы жизни и творчества (Chișinău, 1986).

A avut o contribuție semnificativă la traducerea și publicarea literaturii chimice. Este unul dintre traducătorii textului rusesc al manualului românesc *Chimie generală* de C. Nenițescu (Moscova, 1968), manualul lui R. Ripan și G. Ceteanu, *Chimie anorganică*, vol. 2; *Chimia metalelor*. A fost și redactor științific al mai multor lucrări științifice de referință, consultant științific și autor a numeroase articole publicate în Enciclopedia Sovietică Moldovenească. Sub îndrumarea sa a fost creat Laboratorul interdepartamental de biotehnologie veterinară al Institutului de Chimie și RO „Moldzoovetsnabprom” [4, f. 14].

Profesorul Dumitru G. Batâr a îmbinat cu succes activitatea științifică cu cea social-pedagogică, susținând prelegeri de chimie anorganică la universitățile din RSSM, fiind membru al Comisiei Republicane de Terminologie, al Consiliului de specialitate în științe chimice pentru susținerea tezelor de doctorat de la Institutul Fizico-chimic al Academiei de Științe a Ucrainei, Asociația Științifică și Educațională „Dimitrie Cantemir”. A fost președintele Comisiei de Asistență pentru Fondul Sovietic de Pace al Academiei de Științe a RSSM etc. A organizat, de asemenea, o serie de programe de popularizare a științei la radio și televiziune. Rezul-

tatele cercetărilor științifice ale profesorului Dumitru G. Batâr au fost expuse în mod repetat la Expoziția Realizărilor Economiei Naționale (EREN) a URSS și Expoziția Realizărilor Economiei Naționale a RSSM, fiind deținător a multor diplome și medalii [5, pp. 94-96].

Sructura și conținutul fondului

Predat spre păstrate de însuși doctorul habilitat în științe chimice Dumitru G. Batâr, materialele fondului personal au intrat în componența Arhivei Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei (actualmente Secția Arhivă. Restaurare și patologie a documentelor aflată în subordinea Bibliotecii Științifice [Institut] „Andrei Lupan” din cadrul Universității de Stat din Moldova) în 1992,¹ deși nu a fost aplicată semnătura de primire-predare, nici ștampila administrativă a arhivei. În urma inventarierii și a prelucrării tehnice efectuate de cercetătorul științific I.G. Moreșanu, Fondul personal Dumitru G. Batâr a inclus 215 de dosare ordonate într-un singur inventar. Din punct de vedere cronologic, fondul include documente date între 1906 și 2005. Totodată, fondul conține o serie de fotografii, atât personale (imagini ale părinților) cât și ale altor personalități din domeniul științei.

Inventarul fondului personal Dumitru G. Batâr este împărțit în șase **secțiuni**:

I. Lucrări științifice – manuscrise, monografii, colecții și articole științifice din reviste, reeditări ale rubricilor științifice, disertații pentru gradul științific de candidat și doctor în științe chimice, rapoarte științifice, prelegeri, recenzii și comentarii la lucrările științifice ale altor oameni de știință. Printre problemele științifice abordate se enumără: compușii neorganici, chimia bioanorganică, terminologia și nomenclatura în domeniul chimie etc.

II. Materiale pentru lucrări științifice – extrase și fotocopii din surse științifice la tema tezei de doctorat, ilustrații pentru lucrări științifice, cereri pentru dreptul de autor, fotocopii ale certificatelor pentru dreptul de autor, contracte de afaceri privind implementarea rezultatelor cercetărilor științifice.

III. Materiale biografice - o fișă personală cu evidența personalului, biografie, autobiografie, caracteristici, lista de lucrări științifice, invitații și programe ale evenimentelor științifice și tehnice la care a participat, corespondență personală etc.

IV. Activități publice – materiale care reflectă activitatea lui Dumitru G. Batâr în calitate de președinte al Comisiei de Asistență pentru Fondul Sovietic de Pace al AȘ a URSS, membru al Consiliului de specialitate în științe chimice pentru susținerea tezelor de doctorat la Institutul Fizico-Chimic (Odesa) al Academiei de Științe a Ucrainei și al Universității de Stat din Chișinău, precum și materiale privind crearea unui laborator interdepartamental al Institutului de Chimie al AȘ a RSSM și RO „Moldzoovetsnabprom”.

V. Colecții - secțiunea conține o colecție de articole despre știință și dezvoltarea acestora decupate din reviste și ziare, inclusiv o colecție de fotografii.

VI. Documente și lucrări ale altor personalități – include acte, dări de seamă, rapoarte, manuscrise, teze, referate și alte materiale ale acad. A.V. Ablov.

I. Lucrări științifice

1. Номенклатура компушилор неорганичъ. Монография в соавторстве с А. В. Абловым. Машинопись. Автограф, 1960, 175 с.
2. Номенклатура химией неорганиче. Монография в соавторстве с А. В. Абловым. Печатное. Автограф, 1962, 116 с.
3. М. В. Ломоносов ши студиул луй. Кувинт деспре фолосул химией Научно-популярная брошюра в соавторстве и А.А. Шамшуриным. Печатное. Автограф, 1962, 48 с.

1. De remarcat faptul că Muzeul Național de Istorie a Moldovei deține cca 600 de documente și exponate ale prof. univ. Dumitru G. Batâr, printre care: diplome, carnet de membru, certificate, medalii, insigne, caracteristici, fotografii, scrisori, recenzii, mostre de preparate, cărți, broșuri, articole retipărite, certificate de autor, disertații (candidați și doctoranzi), referate, albume, pliante (majoritatea cu autograful lui Dumitru G. Batâr), precum și o bibliotecă formată din 325 de titluri științifice ale oamenilor de știință din Republica Moldova, România și alte state. În același muzeu a fost creat și fondul acad. A.V. Ablov. La fel, activitatea prof. Dumitru G. Batâr este prezentată și la Muzeul Istoriei Învățământului din Republica Moldova, Muzeul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” și Muzeul satului Butești.

4. Русско-молдавский химический словарь. Печатное. Автограф, 1963, 356 с.
5. Одатэ ка нич одатэ. Крупинки познавательной и занимательной химии. Книга. Печатное. Автограф, 1967, 138 с.
6. Бразде пе огорул куноаштерий. (Борозды на ниве познания). Печатное. Брошюра. Автограф, 1972, 36 с.
7. Саванций се амужэ. Рукопись книги Ипостазе веселе ши тристе. Машинопись. Автограф, 1974, 57 с.
8. Ипостазе веселе ши тристе. Книжечка. Печатное. Автограф, 1974, 56 с.
9. А. В. Аблов. Страницы жизни и творчества. Машинопись. Автограф, 1985, 288 с.
10. А. В. Аблов. Биобиблиографическая книга о жизни и творческой деятельности академика А. В. Аблова. Печатное. Автограф, 1986, 224 с.
11. Номенклатура кимией аорганиче. Рукопись (оригинал) (1988) и машинопись. (1989). Автограф, 248 с.
12. Рукописи научных трудов опубликованных в журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1956–1968, 276 с.
13. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах и журналах по специальности. Машинопись. Автограф, 1969–1971, 248 с.
14. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1972–1973, 309 с.
15. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах и журналах по специальности. Машинопись. Автограф, 1974–1975, 318 с.
16. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и в др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1976–1977, 237 с.
17. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1978–1979, 235 с.
18. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1980–1981, 306 с.
19. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1982–1983, 189 с.
20. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1984–1985, 305 с.
21. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1986, 245 с.
22. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1987–1988, 229 с.
23. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1989–1990, 156 с.
24. Рукописи научных трудов, опубликованных в книгах, журналах по специальности и др. периодических изданиях. Машинопись. Автограф, 1991–1991, 197 с.
25. Отдельные оттиски научных работ. Печатное. Автограф, 1956–1982, 59 оттисков.
26. Отдельные оттиски научных работ. Печатное. Автограф, 1982–1992, 58 оттисков.
27. Научные работы опубликованные в сборниках. Печатное. Автограф, 1963–1982, 6 работ.
28. Русско-румынский химико-технологический словарь. Вариант первый (А-И). Машинопись. Автограф, 1986–1991, 198 с.
29. Русско-румынский химико-технологический словарь. Вариант первый (К-Р) Машинопись. Автограф, 1986–1991, 199 с.
30. Русско-румынский химико-технологический словарь (С-Я). Вариант первый. Машинопись. Автограф, 1986–1991, 300 с.
31. Русско-румынский химико-технологический словарь (А-И). Вариант второй. Машинопись. Автограф, 1992, 294 с.
32. Русско-румынский химико-технологический словарь (К-О). Вариант второй. Машинопись. Автограф, 1992, 328 с.

33. Русско-румынский химико-технологический словарь (П-С). Вариант второй. Машинопись. Автограф, 1992, 324 с.
34. Русско-румынский химико-технологический словарь (Т-Я). Вариант второй. Машинопись. Автограф, 1992, 287 с.
35. Неорганическая химия. Учебник для вузов. Том 2. Мир, Москва, 1972. Перевод с румынского на русский язык Д.Г. Батыра и Х.Ш. Харитона. Печатное. Автограф, 1972, 872 с.
36. Комплексные медные соли α оксикислот. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата химических наук. Печатное, 1957, 16 с.
37. Координационные соединения 3α элецентов с α -диоксимами, β -дикстонами и α оксикислотами (синтез, строение и некоторые аспекты применения). Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора химических наук. Печатное, 1974, 58 с.
38. Декупированные из периодической печати его статьи, статьи о нем, интервью и др. материалы. Печатное. Автограф, 1950–1992, 143 с.
39. Тексты выступлений по радио и телевидению, подготовленные Д. Г. Батыр. Машинопись с автографами, 1967–1979, 273 с.
40. Тексты выступлений по радио и телевидению, подготовленные Д. Г. Батыр. Машинопись с автографами, 1979–1988, 282 с.
41. Научные доклады и тезисы докладов на международных, всесоюзных и республиканских научно-технических мероприятиях. Машинопись. Автограф, 1957–1990, 471 с.
42. Химическая наука Молдавии на современном этапе. Лекция. Печатное. Автограф 1978, 22 с.
43. Дмитрий Иванович Менделеев, Шкоала советикэ. Кишинэу, 1954. Перевод с русского на молдавский язык Г. Добындэ. Редактор Д. Г. Батыр. Печатное. Автограф, 1954, 424 с.
44. Глубокий след. Штиинца, Кишинев, 1984. Автор Б.М. Литвак. Под редакцией Д. Г. Батыр. Печатное. Автограф, 1984, 108 с.
45. Хлеб, вода и химия. Штиинца. Кишинев, 1985, Автор Г. И. Жунгиету. Ответственный редактор Д. Г. Батыр. Печатное. Автограф, 1985, 184 с.
46. Спиросолановые гликозиды. Штиинца. Кишинев, 1991. Авторы В. А. Бобейко и П. К. Кинтя. Ответственный редактор Д.Г. Батыр. Печатное. Автограф, 1991, 116 с.
47. Неопубликованные и депонированные научные работы. Машинопись. Автограф, 1971–1993, 319 с.
48. Рецензии Д.Г. Батыр на научные труды других ученых. Машинопись. Автограф, 1967–1991, 257 с.
49. Отзывы и заключения Д.Г. Батыр на авторефераты диссертаций. Машинопись. Автограф, 1972–1992, 177 с.
50. Отзывы Д.Г. Батыр на диссертационные работы. Машинопись. Автограф, 1970–1992, 461 с.
51. Отзывы, рецензии и др. материалы на научные работы Д.Г. Батыр. Машинопись. Автограф, 1970–1991, 67 с.
52. Материалы (отчеты, справки, хоздоговоры и др.) о работе Лаборатории бионеорганической химии. Машинопись, 1968–1990, 407 с.
53. Отчет по теме Исследование влияния координационных соединений некоторых металлов на скорость и характер термического разложения ПХА и полимерных материалов. Машинопись. Автограф, 1969, 46 с.
54. Отчет по теме: Синтез и исследование координационных соединений в качестве катализаторов отверждения полиэпоксиретанов: разработка методов полупромышленного получения наиболее эффективных соединений. Машинопись. Автограф, 1970, 41 с.
55. Отчет по теме: Синтез и исследование координационных соединений в качестве катализаторов отверждения полиэпоксиретанов; разработка методов полупромышленного получения наиболее эффективных соединений. Машинопись. Автограф, 1971, 45 с.
56. Отчет по теме: Разработка эффективных катализаторов отверждения систем на основе олигомерных углеводородов с функциональными группами (ПДИ за, СКД-КТР), обеспечивающих при высокой каталитической активности при температурах 60–70°C высокий индукционный период (до 25 часов) отверждения. Машинопись. Автограф, 1972, 40 с.

57. Отчет о работе лаборатории бионеорганической химии Института химии АН МССР за 1975 год. Машинопись. Автограф, 114 с.
58. Prima corectură a Dicționarului de chimie și tehnologie, rus-român, 1992, 535 f.
59. Dicționarul de chimie și tehnologie, rus-român, 1994, 540 f.
60. Cărți publicate: Treptele unui urcuș, 2004, 176 p., Plenitudinea unui destin, 2004, 152 p., Suflet și spirit încărcat de comori, 2005, 32 p., Bibliografie, 1998, 170 p., Academicianul B. Motienko, 2005, 48 p.
61. Articole științifice publicate în reviste și alte ediții, 1994–1999, 11 unități.
62. Articole publicate în ediții periodice consacrate lui A. Cosmescu, B. Melnic, I. Mahu și V. Isac, 1992–1999, 5 unități.
63. Articole despre M. Garaz, I. Vieru, A. Ablov, Gh. Lazurevski, I. Lealicov ș.a. publicate în ediții periodice, 2001–2003, 3 unități.
64. Articole semnate de D. Batâr, articole despre el, interviuri și alte materiale decupate din ediții periodice, 1993–1999, 119 p.
65. Articole semnate de D. Batâr, articole despre dânsul, interviuri și alte materiale decupate din ediții periodice, 2000–2005, 121 p.
66. Manuscrise ale lucrărilor științifice publicate, 1993–1996, 31 de unități.
67. Manuscrise ale lucrărilor științifice publicate, 1997–1998, 31 de unități.
68. Manuscrise ale lucrărilor științifice publicate, 1999, 33 de unități.
69. Manuscrise ale lucrărilor științifice publicate, 2000, 23 de unități.
70. Manuscrise ale lucrărilor științifice publicate, 2001, 28 de unități.
71. Manuscrise ale lucrărilor științifice publicate, 2002, 31 de unități.
72. Manuscrise ale lucrărilor științifice publicate, 2003, 19 unități.
73. Manuscrise ale lucrărilor științifice publicate, 2004, 32 de unități.
74. Manuscrisul cărții Treptele unui urcuș (I), 2004, 175 f.
75. Manuscrisul cărții Treptele unui urcuș (II), 2004, 122 f.
76. Manuscrisul cărții Treptele unui urcuș (III), 2004, 188 f.
77. Documente privind susținerea tezelor și obținerea titlurilor de doctor, doctor habilitat în chimie și profesor, 272 f.
78. Activitatea pe tărâm pedagogic, 383 f.
79. Mass-media în file decupate, 1993, 272 f.
80. Mass-media în file decupate, 1994, 192 f.
81. Mass-media în file decupate, 1994, 227 f.
82. Mass-media în file decupate, 1995, 205 f.
83. Mass-media în file decupate, 1995, 209 f.
84. Mass-media în file decupate, 1996, 201 f.
85. Mass-media în file decupate, 1996, 241 f.
86. Mass-media în file decupate, 1997, 163 f.
87. Mass-media în file decupate, 1997, 217 f.
88. Mass-media în file decupate, 1998, 186 f.
89. Mass-media în file decupate, 1998, 198 f.
90. Mass-media în file decupate, 1999, 173 f.
91. Mass-media în file decupate, 1999, 128 f.
92. Mass-media în file decupate, 2000, 193 f.
93. Mass-media în file decupate, 2001, 193 f.
94. Mass-media în file decupate, 2002, 203 f.
95. Mass-media în file decupate, 2003-2004, 283 f.

II. Materiale pentru lucrări științifice

1. Фотокопии из зарубежных научных изданий по теме кандидатской диссертации, 1952–1956, 111 отгисков.

2. Выписки из научных источников и другие материалы по теме кандидатской диссертации, 1952–1956, 146 с.
3. Выписки из научных источников и другие материалы по теме кандидатской диссертации, 1952–1956, 95 с.
4. Иллюстрации к научным трудам, 110 рис.
5. Заявки на авторские свидетельства решения ГКНТ, описания изобретений, заключения ВНИИ ГПЭ, фотокопии авторских свидетельств и др. Машинопись, Автограф. 1969–1981, 17 шт.
6. Хоздоговоры с предприятиями и учреждениями. Машинопись. Часть I, 1969–1972, 361 с.
7. Хоздоговоры с предприятиями и учреждениями. Машинопись. Часть II, 1973–1985.

III. Materiale biografice

1. Биографические материалы (биография, автобиография, список научных трудов, характеристики, копии приказов и др). Машинопись. Автограф, 1951–1990, 195 с.
2. Поздравления, телеграммы, информационные письма, 1971–1993, 238 с.
3. Программы научно-технических мероприятий и пригласительные билеты. Печатное, 1954–1992, 98 с.
4. Переписка с научными учреждениями, издательствами, учеными и др. лицами. Машинопись. Автограф, 1958–1974, 289 с.
5. Переписка с научными учреждениями, издательствами, учеными и др. лицами. Машинопись. Автограф, 1975–1976, 218 с.
6. Переписка с научными учреждениями, издательствами, учеными и др. лицами. Машинопись. Автограф, 1977–1978, 214 с.
7. Переписка с научными учреждениями, издательствами, учеными и др. лицами. Машинопись. Автограф, 1979–1981, 226 с.
8. Переписка с научными учреждениями, издательствами, учеными и др. лицами. Машинопись. Автограф, 1982–1985, 208 с.
9. Переписка с научными учреждениями, издательствами, учеными и др. лицами. Машинопись. Автограф, 1986–1992, 398 с.

IV. Activități sociale

1. Материалы Комиссии содействия Советскому фонду мира АН МССР, председателем которого является Д. Г. Батыр с 1985 года, 1985–1990, 177 с.
2. Материалы по созданию и работе Межведомственной лабораторий ветеринарной биотехнологии Института химии АН РМ и РО Молдзоветснабпром. Машинопись, 1978–1989, 273 с.
3. Материалы сессий Специализированного Совета по химическим наукам для защиты диссертационных работ при Физико-химическом институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1976–1977, 213 с.
4. Материалы сессий Специализированного совета по химическим наукам для защиты диссертационных работ при Физико-химическом институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1978–1979, 294 с.
5. Материалы сессий Специализированного совета по химическим наукам для защиты диссертационных работ при Физико-химическом Институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1980, 197 с.
6. Материалы сессий Специализированного совета по химическим наукам для защиты диссертационных работ при Физико-химическом Институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1981–1982, 298 с.
7. Материалы сессий Специализированного Совета по химическим наукам для защиты диссертационных работ при Физико-химическом институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1983, 492 с.
8. Материалы сессий Специализированного совета по химическим наукам для защиты диссертацион-

- ных работ при Физико-химическом Институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1984, 357 с.
9. Материалы сессий Специализированного совета по химическим наукам для защиты диссертационных работ при Физико-химическом институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1985–1986, 299 с.
 10. Материалы сессий Специализированного совета по химическим наукам для защиты диссертационных работ при Физико-химической Институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1987–1988, 325 с.
 11. Материалы сессий Специализированного совета по химическим наукам для защиты диссертационных работ при Физико-химическом институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1989–1990, 483 с.
 12. Материалы сессий Специализированного совета по химическим наукам для защиты диссертационных работ при Физико-химическом институте АН УССР. Машинопись. Печатное. Автограф, 1991–1993, 493 с.

V. Colecții

1. Авторефераты опонированных диссертаций, 1970–1992. Печатное, 35 штук.
2. Авторефераты рецензированных им диссертаций, 1975–1985. Печатное, 33 штук.
3. Диссертационные работы под научным руководством Батыра Д. Г. Машинопись. Автограф, 1973–1990, 7 шт.
4. Декупированные из журналов и газет статьи академика А. В. Аблова, статьи в нем и др., собранные А.В. Абловым и дополненные фондообразователем, 1932–1988, 67 материалов.
5. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии, Коллекция 1945–1970, 182 с.
6. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция. 1971–1978, 146 с.
7. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, 1978–1980, 105 с.
8. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция январь-июнь, 1981, 137 с.
9. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция июль-декабрь 1981, 227 с.
10. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция. январь-декабрь, 1982, 206 с.
11. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция январь-апрель 1983, 125 с.
12. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция май-август 1983, 109 с.
13. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, сентябрь-декабрь, 1983, 153 с.
14. Декупированные статьи из журналов и январь газет о науке и ее развитии. Коллекция, январь-апрель, 1984, 119 с.
15. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, май-август, 1984, 169 с.
16. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция. сентябрь-декабрь, 1984, 173 с.
17. Декупированные статьи из журналов газет о науке и ее развитии. Коллекция, январь-апрель, 1985, 171 с.
18. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция. май-август 1985, 176 с.
19. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция. сентябрь-декабрь, 1985, 142 с.
20. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, январь-апрель, 1986, 146 с.
21. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, май-август, 1986, 146 с.
22. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, сентябрь-декабрь, 1986, 74 с.
23. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, январь-июль 1987, 175 с.
24. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, июль-декабрь, 1987, 169 с.

25. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, январь-июнь 1988, 190 с.
26. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, июль-декабрь 1988, 230 с.
27. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, январь-апрель 1989, 165 с.
28. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, май-декабрь 1989, 190 с.
29. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, январь-июль 1990, 164 с.
30. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, август-декабрь 1990, 147 с.
31. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, январь-июль 1991, 144 с.
32. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, август-декабрь 1991, 163 с.
33. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, январь-июнь 1992, 160 с.
34. Декупированные статьи из журналов и газет о науке и ее развитии. Коллекция, июль-декабрь, 1992, 161 с.
35. Фотографии Д. Г. Батыр и др. лиц. Коллекция, 1906–1977, 102 отпечат.
36. Фотографии Д. Г. Батыр и др. лиц. Коллекция, 1977–1991, 84 отпечат.
37. Материал для служебного пользования Успехи неорганической химии в СССР за 1979 год. Машинопись, 1981, 104 с.
38. Colecție de ziare „Știința”, 1979–1984.
39. Colecție de ziare „Știința”, 1985–1988.
40. Colecție de ziare „Știința”, 1989–1993.
41. Colecție de ziare „Universitate”, 1994–1997.
42. Colecție de ziare „Știința”, 1995–1997.
43. Colecție de ziare „Literatura și arta”, 1997.
44. Colecție de ziare „Literatura și arta”, 1998.
45. Colecție de ziare „Literatura și arta”, 1999.
46. Colecție de ziare „Literatura și arta”, 2000.
47. Colecție de ziare „Literatura și arta”, 2001.
48. Colecție de ziare „Literatura și arta”, 2002.
49. Colecție de ziare „Literatura și arta”, 2003.
50. Colecție de ziare „Literatura și arta”, 2004.

VI. Documente și lucrări ale altor personalități

1. Documente privind activitatea acad. A. V. Ablov, amintiri despre el ale prof. D. Batâr, 1963–1995, 27 de documente.
2. Dări de seamă ale acad. A. V. Ablov, 1961–1972, 1973–1977, 2 volume.
3. Manuscrise ale acad. A. V. Ablov, 1955–1968, 14 iniții.
4. Manuscrise ale acad. A. V. Ablov, 1969–1975, 14 iniții.
5. Rapoarte prezentate de acad. A. V. Ablov la simpozioane și conferințe științifice republicane, 1946–1960, 19 iniții.
6. Rapoarte științifice prezentate de acad. A. V. Ablov la conferințe științifice unionale și internaționale, 1961–1975, 26 de iniții.
7. Articole, scenarii (manuscrise), vizând activitatea acad. A. V. Ablov, 108 f.
8. Teze, referate și alte materiale.
9. Avize ale referentului oficial (A. V. Ablov) la teze de candidat și doctor în științe, 1954–1975, 32 de iniții.
10. Avize ale conducătorului științific (A. V. Ablov), alte avizii, recenzii și concluzii, 1954–1977, 83 de iniții.
11. Corespondența acad. A. V. Ablov cu centrele științifice și cu anumite persoane, vol. I, 300 f.
12. Corespondența acad. A. V. Ablov cu centrele științifice și cu anumite persoane, vol. II, 106 f.
13. Manuscrisul manualului Chimia anorganică (autor A. V. Ablov), nepublicat, vol. I., 1959, 249 f.

14. Manuscrisul manualului Chimia anorganică (autor A.V. Ablov), nepublicat, vol. II., 1959, 215 f.
15. Telegramme și felicitări adresate acad. A.V. Ablov, programe și invitații la conferințe și sesiuni științifice, 1948–1977.
16. Invitații și programe ale conferințelor și simpozioanelor științifice, la care a participat acad. A. V. Ablov, 1948–1977, 49 bucăți.
17. Articole științifice editate în reviste internaționale, autor și coautor acad. A. V. Ablov, partea I, 61 de unități.
18. Articole științifice editate în reviste internaționale, autor și coautor acad. A. V. Ablov, partea II, 42 de unități.
19. Teze ale rapoartelor la conferințe și simpozioane la care a participat acad. A. V. Ablov, 1961–1977, 10 bucăți.
20. Cărți științifice dăruite acad. A. V. Ablov: 1) Н. В. Белов, Кристаллохимия силикатов с крупными катионами, Москва, Издательство Академии наук СССР, 1961, 68 с.; 2) Пскопский Государственный Педагогический Институт им. С. М. Кирова, Сборник вопросы квантовой химии и электронной структуры кристаллов, вып. 44, Ленинград, ПКОП ВСЕГЕИ, 1969, 85 с.; 3) Т. Н. Годнев, Фотосинтез. Конспект лекций по избранным главам физиологии растений, Минск, МВСС и ПО БССР, 1961, 134 с.; 4) А. М. Голуб, Систематика і термінологія в неорганічній хімії, Київ, Видавництво Київського Університету, 1959, 147 с., 5) А. М. Голуб, Загальна та неорганічна хімія. Частина I. Видавництво Київського Університету, 1968, 441 с.
21. Cărți științifice dăruite acad. A. V. Ablov: 1) М. О. Терешкевич, Г. И. Лысенко, А. В. Куприк и др., Комплексообразование, межмолекулярное взаимодействие и со осаждение в некоторых системах (Сборник научных работ), Днепропетровск, Зоря, 1970, 232 с.; 2) Г. В. Лазуревский, Л. А. Николаева, Каннабиноиды (Наркотические вещества конопли), Кишинев, Штиинца, 1972, 68 с.; 3) С. А. Мадиевский, Советская Молдавия–Вьетнам, Кишинев, Картя Молдовеняскэ, 1971, 63 с., Ю. Е. Перлин, Б. С. Цукерблат, Эффекты электронно-колебательного взаимодействия в оптических спектрах примесных парамагнитных ионов, Кишинев, Штиинца, 1974, 368 с.
22. Cărți științifice dăruite acad. A. V. Ablov: 1) Е. М. Руссев, Борьба молдавского народа против оттоманского ига, Кишинев, Картя Молдовеняскэ, 1968, 107 с.; 2) Х. М. Ягупов, М. А. Исмаилова, Е. Я. Оффенгенден и др., Комплексообразование в окислительно-восстановительных системах. Выпуск III, Душанбе, Таджикский государственный университет имени В.И. Ленина, 1976, 221 с.; 3) М. И. Усанович, Исследования в области теории растворов и теории кислот и оснований. Избранные труды, Алма-Ата, Наука, 1970, 363 с.; 4) А. М. Голуб, Загальна та неорганічна хімія. Частина II, Київ, Вища Школа, 1971, 414 с.
23. Cărți științifice dăruite acad. A. V. Ablov: 1) А. В. Николаев, Л. Н. Мазалов, Э. А. Гальцова и др., Известия сибирского отделения Академии наук СССР. Серия химических наук. Выпуск 5, Новосибирск, Наука, 1972, 171 с.; 2) C. Simionescu, D. Feldman, Tratat de chimia compușilor macromoleculari, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1974, 256 p.; 3) С.С. Бацанов, Электро-отрицательность и эффективные заряды атомов, Москва, Знание, 1971, 48 с.
24. Articole științifice editate în reviste internaționale, unele dăruite acad. A. V. Ablov, 63 de unități.
25. Articole științifice editate în reviste internaționale, unele dăruite acad. A. V. Ablov, 74 de unități.
26. Articole științifice editate în reviste internaționale, unele dăruite acad. A. V. Ablov, 50 de unități.
27. Articole științifice editate în reviste internaționale, unele dăruite acad. A. V. Ablov, 29 de unități.
28. Autoreferate ale tezelor, la care acad. A. V. Ablov a fost conducător științific sau referent oficial, 51 de unități.
29. Autoreferate ale tezelor, la care acad. A. V. Ablov a fost conducător științific sau oponent oficial, 45 de unități.
30. Autoreferate ale tezelor care acad. A. V. Ablov a fost conducător științific sau oponent oficial, 1950–1978, 44 de unități.
31. Caiete pentru lucrul științific ale acad. A. V. Ablov, 1932–1945, 9 unități.
32. Caiete pentru lucrul științific ale acad. A. V. Ablov, 1947–1953, 14 unități.
33. Caiete pentru lucrul științific ale acad. A. V. Ablov, 1955–1959, 10 unități.
34. Caiete pentru lucrul științific ale acad. A. V. Ablov, 1958–1963, 30 de unități.

35. Caiete pentru lucrul științific ale acad. A. V. Ablov, 1964–1968, 30 de unități.
36. Caiete pentru lucrul științific ale acad. A. V. Ablov, 1968–1976, 20 de unități.
37. Corespondența acad. G. V. Lazurevski cu centrele științifice, diferite personalități și alte materiale, 1965–1986, 275 f.
38. Date biografice și cărți ale acad. I. S. Lealicov, 4 cărți.
39. Teza pentru obținerea gradului de doctor habilitat a lui N. I. Belciuc, 1995, 345 f.
40. Teza pentru obținerea gradului de doctor habilitat a lui D. P. Popa. Articol introductiv de prof. D. G. Batâr și văduva lui L. Salei, 1974, 1998, 251 f.
41. Manuscrisul articolului nepublicat Синтетические регуляторы роста растений și 2 jurnale de laborator, 1991, 138 f.
42. Articole din ziare: 1) Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale. Discuții pe marginea expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la îmbunătățirea organizării și îndrumării activității de cercetare științifică. În: Scânteia. Organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, anul XXI, seria II, nr. 5162, 21 decembrie 1965; 2) Vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în R.P. Chineză. În: Scânteia. Organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, anul LV, nr. 13415 și 13416.

Considerații finale

Deseori vorbind de patrimoniul științific, neglijăm conservarea acestuia. Astfel, din cele relatate, în cazul Fondului personal al chimistului Dumitru G. Batâr, putem spune că inițiativa de transmitere a patrimoniului științific, acumulat de-a lungul vieții, i-a aparținut protagonistului. Acesta s-a gândit să lase moștenire generațiilor viitoare cele 215 dosare, de documente și fotografii ce relevă perioada 1906–2005, spre păstrare, cercetare și promovare Arhivei Științifice Centrale.

Bibliografie:

1. *Arhiva Științifică Centrală a Academiei de Științe a Moldovei (infra: AȘCAȘM), F. 22, inv. 3, d. 653, f. 18.*
2. D. G., Batâr. *Neliniștea memoriei. Evoluția chimiei în Moldova și avatarurile vieții. Sinteze. Portrete. Medalioane. Reflecții*, Chișinău, Tipogr. AȘM, 2007, p. 296, 302.
3. N. Dalnițchi, O. Urîtu. *Dumitru Batâr: bibliografie*. Chișinău, Biblioteca Republicană de Informație Tehnico-Științifică, 1998, p. 11.
4. *AȘCAȘM, F. 38 (Fondul personal al chimistului D.G. Batâr), inv. 1, f. 12.*
5. Gheorghe Duca, *Timpul regăsirii. Profesorul D. Batâr la 80 de ani*. În: *Intelectus*, nr. 1, 2007, pp. 94-96.
6. *AȘCAȘM, F. 38 (Fondul personal al chimistului D.G. Batâr), inv. 1. Fotografii.*

Date despre autori:

Lidia PRISAC, doctor în istorie, Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0002-3406-3670

E-mail: lidiaprisac@yahoo.com

Ion Valer XENOFONTOV, doctor în istorie, Facultatea de Istorie și Filosofie /Institutul de Istorie, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0002-5993-1235

E-mail: ion.xenofontov@usm.md

Iulian SALAGOR, cercetător științific, Biblioteca Științifică (Institut) „A. Lupan”, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0009-0005-4601-6950

E-mail: salagur@yahoo.com

ANEXE: SURSE ICONOCRAFICE [6]

Doctorandul Dumitru G. Batâr,
1952

Tânărul cercetător D. G. Batâr,
1961

Dumitru G. Batâr, anii 1960

Comitetul de organizare a primei reuniuni de aplicare a metodelor fizice în studiul compușilor de coordonare. Primul rând, de la stânga la dreapta: O. E. Zviaghințev, A. A. Grinberg, I. I. Cerniaev, G. B. Bochii, A. V. Babaeva. Al doilea rând, de la stânga la dreapta: N. I. Lobanov, V. A. Andrunachievici, A. V. Ablov, D. G. Batâr, T. I. Malinovschii, N. V. Belov, Chișinău, 25–28 septembrie, 1962

Dialog științific între chimiști, de la stânga la dreapta: D. M. Palade, N. I. Lobanov, V. N. Șafranschi, D. G. Batâr, G. A. Popovici

Chimistul Dumitru G. Batâr în Laboratorul de Chimie Bioanorganică al Institutului de Chimie al Academiei de Științe a RSS Moldovenești, 1966

Academicianul A.V. Ablov, profesorul Stănil Kirtner (senior) și Dumitru G. Batâr, Chișinău, 1970

V. Ropot (secretar științific) și D. Batâr (director adjunct) discutând perspectivele dezvoltării Institutului de Chimie al Academiei de Științe a RSS Moldovenești, 1972

Cercetători științifici, inclusiv din domeniul chimiei. Primul rând: I. Gaidarjiev, V. Ropot, D. Batâr, A. Spasski, P. Vlad, A. Cociorva ș.a., 1977

Discuții cu privire la noile realizări științifice în domeniul chimiei, de la stânga la dreapta: D. Batâr, E. Nircă, L. Ozol, 1977

Consultații științifice oferite de profesorul D. Batâr (centru), N. Krasnov (stânga), L. Ozol (dreapta), 1978

Chimistul D. G. Batâr și fiziologul B. E. Melnic, 1979

Cercetători științifici din diverse domenii ale cunoașterii, de la stânga la dreapta: matematicianul V. D. Belousov, chimistul D. G. Batâr, politologul A. A. Zavtur, 1979

Profesorul Dumitru G. Batâr în timpul experimentelor de laborator, 1980

Profesorul G. D. Batâr și Moiesei Gr. Faerștein, 1981

Chimiștii D. G. Batâr și A. A. Șamturin, autori de lucrări didactice, 1981

Secvență din Laboratorul de chimie bioanorganică. La masă: D. Batâr, E. Popa, N. Nejelski. Rândul doi: V. Șafranski, V. Zubareva, I. Popa, I. Bulhac, 1983

Cercetătorii științifici: A. Kirienko, L. Ozol și prof. univ, dr. hab. D. Batâr, 1983

Printre angajații revistei „Moldova” sărbătorind Ziua mondială a libertății presei, de la stânga la dreapta:
V. Dumbrăveanu, B. Marian, M. Cibotaru, D. Batâr, A. Gromov ș.a., 1986